

K LEGISLATÍVNEMU OPOMENUTIU A ZÁKLADNÉMU PRÁVU NA OCHRANU MAJETKU

Ústavný súd v rámci abstraktnej kontroly môže konštatovať, že ide o legislatívne opomenutie, a riešiť ho buď derogačným apelom na zákonodarcu, alebo vykonaním ústavne konformného výkladu súvisiacich ustanovení.

Spojenie „vlastniť majetok“ možno významovo stotožniť so slovným spojením „mať majetok“, pričom predmetom ochrany pred verejnou mocou podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky je majetok zahrňajúci veci, majetkové práva a iné majetkové hodnoty.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 23/05 z 11. marca 2009)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. marca 2009 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Sergeja Kohuta, Milana Ľalíka, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky na vyslovenie nesúlady časti ustanovenia § 232 ods. 4 prvej vety slovného spojenia „alebo vyhlásením konkurzu“ zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 20 ods. 1 prvou a druhou vetou Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, za účasti Národnej rady Slovenskej republiky ako účastníka konania a vlády Slovenskej republiky ako vedľajšieho účastníka, takto

r o z h o d o l :

Návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 7. júla 2005 č. k. PL. ÚS 23/05-7 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“ alebo „navrhovateľ“) podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) na vyslovenie nesúlady časti ustanovenia § 232 ods. 4 prvej vety slovného spojenia „alebo vyhlásením konkurzu“ zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej aj „napadnutá časť ustanovenia zákona“ alebo „napadnuté

ustanovenie“) s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 20 ods. 1 prvou a druhou vetou ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“).

2. V úvode svojho návrhu generálny prokurátor citoval súvisiace ustanovenia Obchodného zákonníka (ďalej aj „Obch. zák.“), ústavy a dodatkového protokolu, pričom po citácii čl. 1 ods. 1 prvej vety, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1 prvej a druhej vety a ods. 4 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu konštatoval, že Národná rada Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“ alebo „zákonodarca“) sa týmito ustanoveniami dôsledne neriadila, ak ponechala obsah napadnutej časti ustanovenia § 232 ods. 4 prvej vety Obch. zák. v tomto znení: „Členstvo právnickej osoby v družstve zaniká jej vstupom do likvidácie alebo vyhlásením konkurzu, prípadne jej zánikom. Ak má právnická osoba právneho nástupcu, vstupuje nástupca do všetkých doterajších jej členských práv a povinností.“

Navrhovateľ sa svojím návrhom domáha v podstate toho, aby ústavný súd vyslovil napadnutú časť ustanovenia zákona za nesúladnú s označenými článkami ústavy a dodatkového protokolu, pretože podľa jeho názoru by sa týmto odstránila možnosť vzniku nežiaducej situácie, keď právnická osoba stráca svoje členstvo v družstve napriek tomu, že konkurz vyhlásený na jej majetok bol zastavený odvolacím súdom z dôvodu jeho nezákonného vyhlásenia.

V odôvodnení svojho návrhu navrhovateľ ďalej poukázal na to, že právnické osoby – podnikatelia podnikajú či už vo vlastnom mene, alebo ako spoločníci iných právnických osôb – obchodných spoločností či družstiev. V prípade neúspechu v podnikaní môže byť voči nim zahájené konkurzné konanie. V takomto prípade prestávajú byť spoločníkmi (členmi) obchodných spoločností (družstiev) a patrí im vyrovnací podiel. Cieľom tohto postupu je dosiahnutie uspokojenia veriteľov z majetku právnickej osoby – dlžníka. V prípade, ak dodatočne dôjde právoplatným rozhodnutím súdu ku zrušeniu konkurzu z iných dôvodov ako po splnení rozvrhového uznesenia alebo pre nedostatok majetku, obnovuje sa účasť právnickej osoby v spoločnosti, a to tak vo verejnej obchodnej spoločnosti (§ 88 ods. 3 Obch. zák.), ako i v spoločnosti s ručením obmedzeným (§ 148 ods. 4 Obch. zák.).

Podľa názoru generálneho prokurátora oproti právnickým osobám, ktoré sú spoločníkmi vyššie uvedených obchodných spoločností, sú znevýhodnené tie právnické osoby, ktoré sú členmi družstiev. Aj ich členstvo v družstve zaniká, ak je na nich vyhlásený konkurz. Zákon im však neumožňuje obnovenie členstva v družstve ani vtedy, ak dodatočne dôjde právoplatným rozhodnutím súdu k zrušeniu konkurzu z iných dôvodov, ako po splnení rozvrhového uznesenia alebo pre nedostatok majetku.

Navrhovateľ poukázal i na to, že dôsledky vyhlásenia konkurzu nastávajú podľa § 13 ods. 5 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZKV“) okamihom vyvesenia uznesenia na úradnej tabuli súdu. Proti tomuto uzneseniu je prípustný opravný prostriedok, z čoho vyplýva, že je tu daná vykonateľnosť neprávoplatného rozhodnutia súdu. [Pozn. V čase rozhodovania o tejto veci už platí § 23 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZKR“), podľa ktorého sa konkurz začína vyhlásením v Obchodnom vestníku, avšak na argumente o vykonateľnosti neprávoplatného rozhodnutia súdu sa nič nemení.]

Ustanovenie čl. 1 ods. 1 ústavy ukladá všetkým štátnym orgánom, a teda aj zákonodarcovi, povinnosť chrániť princípy materiálneho právneho štátu, medzi ktoré patrí aj právna istota. Medzi prvky právnej istoty patrí aj predvídateľnosť rozhodnutí súdov a záruka, že k zásahom do práv a povinností subjektov práva bude dochádzať len na základe zákonných súdnych rozhodnutí. Pri zachovaní princípu právnej istoty môže byť rozhodnutie súdu, proti ktorému sú prípustné riadne opravné prostriedky, vykonateľné len dočasne a podmienne. Pod dočasnosťou sa myslí doba do rozhodnutia o opravnom prostriedku, pod podmiennečnosťou skutočnosť, že takéto rozhodnutie nadobudne právoplatnosť neskôr. Ak táto podmienka nebude splnená, a práve naopak, ak dôjde k zrušeniu súdneho rozhodnutia preto, že bolo nezákonne vydané, musia byť odstránené všetky jeho účinky, ktoré nastali pred jeho zrušením. Keďže ustanovenie § 232 ods. 4 prvej vety slovného spojenia „alebo vyhlásením konkurzu“ Obch. zák. neobsahuje úpravu, ktorá by zakladala obnovenie členstva právnickej osoby v družstve v prípade, ak dodatočne dôjde právoplatným rozhodnutím súdu k zrušeniu konkurzu z iných dôvodov ako po splnení rozvrhového uznesenia alebo pre nedostatok majetku, a keďže sa takáto úprava nevyskytuje ani na inom mieste Obch. zák., podľa navrhovateľa nie je napadnutá časť ustanovenia zákona v súlade s čl. 1 ods. 1 prvou vetou ústavy.

Už popísaný právny stav znevýhodňuje právnické osoby – členov družstiev oproti právnickým osobám – spoločníkov obchodných spoločností, keďže po zrušení nezákonného vyhlásenia konkurzu im neumožňuje obnoviť predchádzajúci stav. Z tohto dôvodu podľa názoru generálneho prokurátora nie je napadnutá časť ustanovenia zákona v súlade ani s čl. 12 ods. 2 ústavy.

Navrhovateľ napokon uviedol, že ústavná ochrana majetku sa vzťahuje aj na právo pokojne majetok užívať a disponovať ním podľa vôle vlastníka. Napadnuté ustanovenie tým, že neumožňuje obnovenie členstva právnickej osoby v družstve po zániku skutočností tvoriacich prekážku v trvaní členstva, zasahuje do pokojného užívania majetku, čím vlastníkovi – právnickej osobe – odníma právo na ochranu jeho vlastníctva, v dôsledku čoho vlastnícke právo právnickej osoby ako člena družstva nepožíva rovnakú mieru ochrany ako vlastnícke právo právnickej osoby – člena obchodnej spoločnosti. Z týchto dôvodov nie je napadnutá časť ustanovenia zákona ani v súlade s čl. 12 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 prvou vetou a druhou vetou ústavy, ani s čl. 1 dodatkového protokolu.

Z uvedených podstatných dôvodov generálny prokurátor navrhol, aby ústavný súd v danej veci prijal takýto nález:

«Ustanovenie § 232 ods. 4 vety prvej slovného spojenia „alebo vyhlásením konkurzu“ zákona č. 513/1991Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov(...) nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 vetou prvou(...), čl. 12 ods. 1 ods. 2, čl. 20 ods. 1 vetou prvou a vetou druhou Ústavy a s čl. 1 Protokolu.»

Generálny prokurátor svojím listom č. k. GÚs 4011/03-33 z 18. novembra 2005 ústavnému súdu oznámil, že v predmetnej veci netrvá na ústnom pojednávaní.

3. Národná rada vo svojom stanovisku č. j. 1337/2005 z 9. novembra 2005 vyslovila nesúhlas s podaným návrhom, pričom poukázala na to, že odlišnosť účelu a právnej úpravy družstva od verejnej obchodnej spoločnosti a spoločnosti s ručením obmedzeným odôvodňuje aj odlišnú právnu úpravu zániku, resp. obnovy členstva (spoločníctva) právnickej osoby v uvedených subjektoch. Na argument porušenia

princípu právnej istoty reaguje zákonodarca názorom, podľa ktorého rozhodovanie súdu o vyhlásení konkurzu nie je náhodné, pretože súd preskúmava zákonné podmienky vyhlásenia konkurzu. Ak aj dôjde k vyhláseniu konkurzu, tak člen družstva – právnická osoba nestráca svoj majetok, ale tento len mení svoju formu z členského podielu na podiel vyrovnací.

Predseda národnej rady oznámil, že v danej veci netrvá na ústnom pojednávaní, pričom predseda národnej rady zvolený vo IV. volebnom období listom z 24. októbra 2006 oznámil ústavnému súdu, že národná rada vo vzťahu k prerokovávanej veci zotrváva na stanovisku z III. volebného obdobia.

4. Vláda Slovenskej republiky nevyužila svoju kompetenciu zaujať k návrhu stanovisko.

5. Ústavný súd oslovil aj Družstevnú úniu Slovenskej republiky (ďalej len „družstevná únia“), záujmové združenie právnických osôb s ponukou vyjadriť sa k predmetnej veci, pretože družstevná únia predstavuje najvyšší koordinačný orgán reprezentujúci záujmy a rozvoj družstevného hnutia na Slovensku (<http://www.dusr.sk/stanovy.php>).

Družstevná únia v liste z 22. decembra 2008 uviedla, že v právnej praxi fungovania družstiev doteraz neboli konfrontovaní so situáciou, že by v súvislosti s aplikáciou § 232 ods. 4 Obch. zák. došlo k namietaniu zásahu do práv právnických osôb – bývalých členov družstva, ktorých členstvo zaniklo na základe uvedeného ustanovenia.

Napriek presvedčeniu, že platné znenie § 232 ods. 4 Obch. zák. podľa družstevnej únie nekoliduje so znením ústavy a dodatkového protokolu, v záujme dôslednejšej ochrany individuálnych záujmov členov družstiev možno pripustiť potrebu zmeny zákona, ktorou sa zavedie inštitút obnovenia zaniknutého členstva právnickej osoby v družstve podľa § 232 ods. 4 Obch. zák. V takom prípade by však zjavne nebolo žiaduce, ak by „uvoľnený“ členský podiel nadobudlo družstvo a následne ho prevádzalo v zmysle § 113 ods. 5 Obch. zák. na iných členov alebo tretie osoby. Účelnejšia by pravdepodobne bola úprava, ktorá by obnovenie členstva právnickej osoby v družstve umožňovala do času zníženia základného imania, pričom by zároveň obnovenie členstva viazala na podmienku vrátenia vyrovnacieho podielu družstvu.

II.

Podľa čl.125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas národná rada a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Na návrh generálneho prokurátora je predmetom posudzovania súlad časti ustanovenia § 232 ods. 4 prvej vety slovného spojenia „alebo vyhlásením konkurzu“ Obch. zák. s označenými článkami ústavy a dodatkového protokolu.

Platné ustanovenie § 232 ods. 4 Obch. zák. s vyznačením napadnutého ustanovenia kurzívou znie:

„Členstvo právnickej osoby v družstve zaniká jej vstupom do likvidácie alebo vyhlásením konkurzu, prípadne jej zánikom. Ak má právnická osoba právneho nástupcu, vstupuje nástupca do všetkých doterajších jej členských práv a povinností.“

Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. (...)

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. (...)

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. (...)

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Podstatou návrhu je námietka, že v Obchodnom zákonníku v nesúlade s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 20 ods. 1 prvou vetou a druhou vetou ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu chýba explicitná možnosť obnovy členstva právnickej osoby v družstve v prípade zrušenia vyhlásenia konkurzu zastavením konkurzného konania odvolacím súdom. Tým má dochádzať k nerovnosti voči právnickým osobám, spoločníkom v. o. s. a s. r. o., kde je takáto možnosť explicitne upravená. Zároveň má dochádzať k zásahu do práva na pokojné užívanie majetku právnickej osoby – člena družstva, pretože sa neobnovuje do pôvodnej podoby pred vyhlásením konkurzu.

Ústavný súd sa v posudzovanej veci musel zaoberať predovšetkým povahou konkurzu, jeho účelom, štádiami a vzhľadom na danú problematiku najmä jeho zrušením. Vyhlásením konkurzu súdom sa začína konkurz v už plynúcom konkurznom konaní.

Podľa § 23 ods. 1 ZKR vyhlásením konkurzu sa začína konkurz. Konkurz sa považuje za vyhlásený zverejnením uznesenia o vyhlásení konkurzu v Obchodnom vestníku. Vyhlásením konkurzu sa dlžník stáva úpadcom.

Účelom konkurzu je relatívne spravodlivé, ale spravidla len pomerné uspokojenie úpadcových veriteľov. V prípade členstva právnickej osoby – dlžníka, úpadcu, v družstve je na naplnenie účelu konkurzného konania nevyhnutné, aby sa správca, a teda v konečnom dôsledku veriteľa, taktiež mohli dostať k vyrovnaciemu podielu v družstve, ktorý je súčasťou majetku úpadcu. Zákonodarca zvolil koncepciu, ktorá uvoľňuje cestu k majetku zánikom členstva právnickej osoby v družstve (historicky porov. § 239 zák. článku XXIII z r. 1898 – Slovenský obchodný zákon). To je ústavne akceptovateľný a proporcionálny zásah do majetkovej sféry právnickej osoby – člena družstva. Hľadiac takto na izolované napadnuté ustanovenie „vyhlásením konkurzu“ ústavný súd konštatuje, že je súladné s označenými článkami ústavy. To znamená, že miesto spornej protiústavnosti („Sitz der Verfassungswidrigkeit“) leží mimo napadnutého textu, v eventúálnom legislatívnom opomenutí, aj keď je dané opomenutie s napadnutým textom nerozlučne previazané.

Možno doplniť, že podľa nemeckej právnej úpravy zaniká účasť právnickej osoby v družstve až po právoplatnosti rozhodnutia o vyhlásení konkurzu. V Poľskej republike vyhlásenie konkurzu členstvo v družstve neovplyvňuje.

Podľa ustanovení § 102 a 103 ZKR platí, že vyhlásený konkurz musí byť vždy zrušený. Inými slovami, konkurz sa vždy uzatvára zrušením.

Podľa § 102 ZKR ods. 1 súd rozhodne aj bez návrhu o zrušení konkurzu pre nedostatok majetku, ak zistí, že majetok úpadcu nepostačuje ani na úhradu pohľadávok proti podstate(...)

Súd rozhodne na návrh správcu o zrušení konkurzu po splnení konečného rozvrhu výťažku (ods. 2)

Právoplatnosť uznesenia o zrušení konkurzu súd oznámi v Obchodnom vestníku. Zverejnením oznámenia zanikajú účinky konkurzu podľa § 44 ods. 1, 3, 5 a 6, § 46 až 51, § 53 až 56 a funkcia veriteľského výboru, ak bol ustanovený. Platnosť a účinnosť úkonov vykonaných počas konkurzu tým nie je dotknutá (ods. 4).

Podľa § 103 ods. 1 ZKR konkurz sa zrušuje tiež uznesením, ktorým odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa o vyhlásení konkurzu tak, že zastavil konkurzné konanie. Uznesenie súd doručí úpadcovi a správcovi; uznesenie tiež bezodkladne zverejní v Obchodnom vestníku. Zverejnením uznesenia v Obchodnom vestníku zanikajú účinky konkurzu podľa § 44 ods. 1, 3, 5 a 6, § 46 až 51, § 53 až 56, obnovujú sa zabezpečovacie práva, ktoré zanikli podľa § 29 ods. 2, a zaniká funkcia správcu a funkcia veriteľského výboru, ak bol ustanovený.

Konkurz sa teda zrušuje v troch prípadoch, a to (1) rozhodnutím konkurzného súdu pre nedostatok majetku, (2) rozhodnutím konkurzného súdu po splnení konečného rozvrhu výťažku a napokon (3) zastavením konkurzného konania odvolacím súdom (porov. Ďurica, M.: Konkurzné právo na Slovensku a v Európskej únii. Poradca podnikateľa, Žilina 2006, s. 382 a nasl.), pričom prvý a druhý prípad tvoria odlišnú skupinu, ako prípad tretí. [Pri v. o. s. a s. r. o. sa podľa doslovného znenia Obchodného zákonníka spoločnosť obnovuje, ak je konkurz zrušený z iných dôvodov ako v bodoch (1) a (2). Takýmto iným spôsobom zrušenia konkurzu je pri vzájomnom previazaní ustanovení Obchodného zákonníka a ZKR v platných zneniach len zrušenie, resp. zastavenie konkurzu podľa bodu (3).] V treťom uvedenom prípade odvolací súd na základe odvolania dlžníka zmení rozhodnutie okresného súdu o vyhlásení konkurzu tak, že ho zastaví, pretože vyhlásenie konkurzu nebolo dôvodné. Z uvedeného vyplýva, že na základe nezákonného rozhodnutia okresného súdu dochádza, vychádzajúc z doslovného výkladu Obchodného zákonníka, k nenávratnému zániku členstva právnickej osoby v družstve.

V tomto kontexte, a nie izolovane, napáda navrhovateľ predmetné ustanovenie. Navrhovateľ teda napáda ustanovenie, na základe ktorého zaniká členstvo právnickej osoby v družstve, hoci odvolací konkurzný súd autoritatívne rozhodol, že konkurz bol vyhlásený nezákonne. V podstate však napáda len jednu z troch právnych noriem, ktoré majú spoločnú hypotézu v napadnutom ustanovení (K problému porov. Křepelka, F.: Úvaha o postupu Ústavního soudu při rušení neústavního ustanovení zákona. In: ČPPVaP 1/2000, s. 52 a nasl.).

Predmetom skúmania ústavného súdu je teda (ne)súladosť právnej normy, podľa ktorej vyhlásením konkurzu na právnickú osobu zaniká jej členstvo v družstve

(§ 232 ods. 4 Obch. zák.) aj v tom prípade, ak odvolací konkurzný súd následne autoritatívne rozhodol, že konkurz bol vyhlásený nezákonne (§ 103 ZKR).

Z návrhu vyplýva, že navrhovateľ napáda tú skutočnosť, že istá časť právnej normy neústavne absentuje v Obchodnom zákonníku. Aby mohol procesne artikulovať neústavnosť legislatívneho opomenutia, sťažovateľ napadol pozitívne, resp. explicitné ustanovenie Obchodného zákonníka, ktoré síce izolovane nie je protiústavné, ale je nutnou podmienkou pre vznik eventuálnej situácie, keď po zrušení konkurzu pre jeho nezákonnosť nedôjde k obnove členstva právnickej osoby v družstve.

Ústavný súd musel predovšetkým ustáliť, či môže v rámci abstraktnej kontroly preskúmať na základe napadnutého ustanovenia aj ústavnosť legislatívneho opomenutia, a to absencie ustanovení o obnove členstva právnickej osoby v družstve po nezákonne vyhlásenom konkurze.

Ústavný súd vychádzajúc z modernej konštitucionalistiky rozlišuje medzi legislatívnym opomenutím a legislatívnou nečinnosťou (porov. The XIVth Congress of the Conference of European Constitutional Courts, Vilnius 2008. Dostupné na internete: <http://www.lrkt.lt/conference.html>). Legislatívna nečinnosť (legislative non-action, zaniechanie ustawodawce, nepravá medzera v práve) znamená, že daná oblasť spoločenských vzťahov je zákonodarcom vedome ponechaná úplne mimo právnu reguláciu. Tento druh medzery spravidla nebýva objektom skúmania ústavných súdov v rámci abstraktnej kontroly. Legislatívne opomenutie (legislative omission, pominięcie prawodawce) je naopak stavom, keď zákonodarcu pozitívne upravujú určitú oblasť spoločenských vzťahov opomenul niektoré významné prvky tejto právnej úpravy. Zákonodarcu teda pri legislatívnom opomenutí reguluje určitú oblasť nekompletne či fragmentárne, opomínajúc právny komponent, ktorý je žiadateľný z hľadiska integrity daného inštitútu, resp. ústavnosti (čiastočná nečinnosť zákonodarcu, partielle Untätigkeit des Gesetzgebers). Ústavné súdy za určitých okolností riešia situáciu legislatívneho opomenutia buď derogáciou z pozície negatívneho zákonodarcu, alebo ústavne konformným výkladom. Všeobecný súd nesmie pri rozhodovaní odmietnuť spravodlivosť ani v prípade nepravej medzery v práve. Ústavný súd však v rámci abstraktnej kontroly môže konštatovať, že ide o legislatívne opomenutie, a eventuálne ho riešiť derogačným apelom na zákonodarcu. Môže však taktiež, využíjúc aj perspektívu všeobecného súdu aplikujúceho dané ustanovenia, vykonať záväzný ústavne konformný výklad.

V predmetnej veci by sa prípadným zrušením napadnutého ustanovenia, ktoré je jednou z nutných podmienok vzniku namietanej právnej situácie, vylúčila možnosť vzniku takejto situácie, avšak za cenu znemožnenia uspokojenia veriteľov právnických osôb – členov družstiev pri riadne, zákonne vyhlásených konkurzoch. Vo všeobecnosti však ústavný súd vychádzajúc z čl. 124 ústavy pripúšťa aj takéto právne riešenie pri extrémnych prípadoch legislatívneho opomenutia (porov. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. PL. ÚS 36/01).

Ústavný súd v okolnostiach danej veci musel preskúmať, či je doslovný výklad napadnutého ustanovenia protiústavný.

Na posúdenie veci je užitočný aj exkurz k vývoju súvisiacej právnej úpravy. Napadnuté ustanovenie je súčasťou Obchodného zákonníka už od jeho účinnosti 1. januára 1992 ešte v období bývalej ČSFR. Aj keď aj vtedajší zákon o konkurze a vyrovnaní č. 328/1991 Zb. tiež poznal zrušenie konkurzu z dôvodu nesplnenia

podmienok na jeho vyhlásenie (§ 44), pôvodné znenie Obchodného zákonníka upravovalo len zánik členstva právnickej osoby v družstve v dôsledku vyhlásenia konkurzu. Podobne zanikala aj účasť spoločníka v. o. s. vo v. o. s. podľa § 88 ods. 1 písm. e) v spojení s § 88 ods. 2 Obch. zák., účasť komplementára v komanditnej spoločnosti podľa § 93 ods. 2 v spojení s § 88 ods. 1 písm. e) a § 88 ods. 2 Obch. zák., účasť komanditistu podľa § 102 ods. 2 Obch. zák., ako aj účasť spoločníka s. r. o. v s. r. o. podľa § 148 ods. 2 Obch. zák. Napokon je vhodné uviesť, že podľa pôvodného znenia Obchodného zákonníka sa zrušovala obchodná spoločnosť vyhlásením konkurzu alebo zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku, avšak obchodná spoločnosť sa nepovažovala za zrušenú, ak bol návrh na vyhlásenie konkurzu zamietnutý z iného dôvodu, než pre nedostatok majetku spoločnosti [§ 68 ods. 3 písm. f) a § 68 ods. 4 Obch. zák.]. Družstvo sa zrušovalo vyhlásením konkurzu alebo zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku (§ 254 ods. 2 písm. b) Obch. zák. Z uvedeného vyplýva, že už v pôvodnom znení Obchodného zákonníka bolo naznačené riešenie nezákonného konkurzu, ale len vo vzťahu k obchodným spoločnostiam, a nie vo vzťahu k spoločníkom či členom družstiev. Nedokonalú úpravu pôvodného znenia Obchodného zákonníka možno pripísať dobovému chvatu ekonomickej transformácie.

Zákonodarca v Českej republike novelou Občanského súdneho řádu a Obchodního zákoníka zákonem č. 30/2000 Sb. zaviedol možnosť obnovy členských práv v družstve, ak bol zrušený konkurz na majetok člena z iných dôvodov, než po splnení rozvrhového uznesenia alebo pre nedostatok majetku. To platí obdobne pri zastavení výkonu rozhodnutia alebo exekúcie. Aktuálne znenie § 231 ods. 2 Obchodního zákoníka je nasledujúce: „Jestliže byl zrušen konkurs na majetek člena z jiných důvodů, než po splnění rozvrhového usnesení, nebo proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující, jeho členství se obnovuje; jestliže již družstvo vyplatilo jeho vypořádací podíl, musí jej do 2 měsíců od zrušení konkursu družstvu nahradit. To platí obdobně i v případě, že byl pravomocně zastaven výkon rozhodnutí postižením členských práv a povinností člena v družstvu nebo pravomocně zastavena exekuce podle zvláštního právního předpisu.“ V podstate zhodné právne riešenie bolo zavedené pre spoločníka v. o. s. (§ 88 Obchodního zákoníka), komanditistu komanditnej spoločnosti (§ 102 Obchodního zákoníka) a spoločníka s. r. o. (§ 148 Obchodního zákoníka).

V Slovenskej republike sa obdobné právne riešenie zaviedlo novelou Obchodného zákonníka zákonom č. 500/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2002 (ďalej len „zákon č. 500/2001 Z. z.“). Zákonodarca však v Obchodnom zákonníku výslovne zaviedol obnovu len u spoločníkov v. o. s. (§ 88 Obch. zák.) a s. r. o. (§ 148 Obch. zák.) v tomto znení:

§ 88 Obch. zák. - Zrušenie a likvidácia spoločnosti

1) Okrem prípadov uvedených v § 68 sa spoločnosť (pozn. verejná obchodná spoločnosť) zrušuje:(...)

e) vyhlásením konkurzu na majetok niektorého zo spoločníkov alebo zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku(...)

(2) Pri dôvodoch zrušenia spoločnosti uvedených v odseku 1 písm. a), c), d), e), f) a g) sa môžu zostávajúci spoločníci zmenou spoločenskej zmluvy dohodnúť, že spoločnosť trvá aj naďalej bez spoločníka, ktorého sa dôvod zániku týka. (...)

(3) Ak bol konkurz na majetok spoločníka, ktorého účasť v spoločnosti zanikla podľa odseku 1 písm. e) právoplatným rozhodnutím súdu zrušený z iných dôvodov ako po splnení rozvrhového uznesenia alebo pre nedostatok majetku, účasť spoločníka v spoločnosti sa obnovuje. Ak spoločnosť už vyplatila vyrovnací podiel, má nárok na jeho vrátenie. To platí primerane, aj ak bola právoplatným rozhodnutím súdu zastavená exekúcia podľa osobitných zákonov.

§ 148 Obch. zák. - Zrušenie účasti spoločníka súdom (pozn. v spoločnosti s ručením obmedzeným)

(2) Vyhlásenie konkurzu na majetok spoločníka alebo zamietnutie návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok jeho majetku má rovnaké účinky ako zrušenie jeho účasti v spoločnosti súdom. (...)

(4) Ak bol konkurz na majetok spoločníka, ktorého účasť v spoločnosti zanikla podľa odseku 2, právoplatným rozhodnutím súdu zrušený z iných dôvodov ako po splnení rozvrhového uznesenia alebo pre nedostatok majetku a spoločnosť doposiaľ nepoužila jeho obchodný podiel podľa § 113 ods. 5 a 6, účasť spoločníka v spoločnosti sa obnovuje; ak spoločnosť už vyplatila vyrovnací podiel, má nárok na jeho vrátenie. To platí primerane aj vtedy, ak bola právoplatným rozhodnutím súdu zastavená exekúcia podľa osobitného zákona.

Dôvodová správa k zákonu č. 500/2001 Z. z. (tlač 989, 2. volebné obdobie národnej rady) o samotnom inštitúte obnovy účasti spoločníka vo v. o. s. a s. r. o. úplne mlčí. Nemožno sa teda ani nepriamo dozvedieť, prečo novelou nedošlo k úprave obnovy členstva právnickej osoby v družstve alebo komanditistu v komanditnej spoločnosti.

Navrhovateľ namieta okrem iného protiústavnosť spočívajúcu v nerovnosti medzi právnickými osobami členmi družstiev a právnickými osobami, spoločníkmi v. o. s. a s. r. o. Tým malo byť porušené ustanovenie čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy. Nerovnosť býva typickým dôvodom legislatívneho opomenutia, keď zákonodarca neposkytne podobným subjektom rovnaký právny režim (porov. mutatis mutandis PL. ÚS 10/04; tiež národné správy dostupné na internete: <http://www.lrkt.lt/conference.html>).

Priamou diskrimináciou je právna úprava určujúca, že s rôznymi skupinami osôb, ktoré sa nachádzajú v rovnakej alebo porovnateľnej situácii, je zaobchádzané rozdielnym spôsobom, a to na základe kvalifikovaného kritéria (zakázaného dôvodu), pričom pre takéto rozdielne zaobchádzanie neexistuje objektívny alebo rozumný dôvod. K tomu je nutné pripomenúť, že zákaz diskriminácie je primárne nástrojom na odstránenie krívd narúšajúcich ľudskú dôstojnosť, čo nie je typické pre právnické osoby, ba čo viac, pre obchodné spoločnosti a družstvá (Porov. Bobek, M.: Princip rovnosti a zákaz diskriminácie (nejen) ve správním právu. Správní právo 2009, s. 456-474). Ústavný súd majú na vedomí uvedené hodnotí danú vec menej striktnie s tým, že predmetná vec je tiež previazaná s ochranou pokojného užívania majetku.

V okolnostiach danej veci ústavný súd aplikoval na diskrimináciu 4 – bodový ústavnoprávny test (porov. PL. ÚS 10/04). Možno konštatovať, že napadnutou právnou normou skutočne došlo k vytvoreniu dvoch skupín právnických osôb (bod 1 testu). Na zistenie diskriminácie je v prvom rade nutné určiť cieľ porovnávania –

komparátor (spoločný menovateľ), pričom týmto cieľom je dôvod, prečo by mali byť dve skupiny osôb vôbec porovnateľné. V predmetnej veci je akceptovateľným komparátorom spoločníctvo, resp. členstvo právnickej osoby v obchodných spoločnostiach v. o. s., s. r. o. a k. s., ktoré vykazujú mnohé podobnosti s družstvom. Obchodné spoločnosti aj družstvá sú združeniami s hospodárskym účelom. Významný, avšak podľa platnej úpravy potlačený solidárny prvok družstiev, oproti prvku ziskovému pri obchodných spoločnostiach nenarušuje ich podobnosť spočívajúcu v hospodárskom účele a odlišujúcu ich od iných súkromných združení (Eliáš, K.: Kurs obchodného práva, Právnické osoby jako podnikatelé. Praha 1995. C. H. Beck: s. 253; Pelikánová, I.: Obchodní právo I. díl, Codex: Praha 1994. s. 289 a nasl.). Družstvo je napokon blízke obchodným spoločnostiam okrem akciovej spoločnosti aj svojím osobným prvkom. Koncepcia obchodného, resp. členského podielu a uzatvorenosť, resp. otvorenosť nie je rozhodujúca pre spochybnenie komparátora. Ústavný súd teda nesúhlasí s argumentom národnej rady a družstevnej únie o relevantnej odlišnosti družstiev a v. o. s., resp. v tomto prípade s. r. o. Z hľadiska komparátora nie je významný samotný charakter právnických osôb, spoločníkov či členov družstiev.

Ústavný súd musel ďalej zisťovať, či právnická osoba – členka družstva je neústavne diskriminovaná voči právnickým osobám, spoločníkom v. o. s, s. r. o. a k. s.

K členskému podielu sa viaže majetková hodnota nielen v zmysle nominálnom (peňažná hodnota), ale hlavne v zmysle určitej kvality – majetková hodnota práve v podobe členského podielu. Po zrušení nezákonného konkurzu sa majetok spoločníkov v. o. s., s. r. o. a k. s. obnovuje v pôvodnej podobe obchodného podielu, avšak členský podiel právnickej osoby v družstve sa neobnovuje. Došlo teda k vytvoreniu dvoch skupín osôb v spojitosti s výkonom práva na pokojné užívanie majetku (bod 1 testu). Právnická osoba – člen družstva sa po nezákonnom konkurze dostáva z hľadiska obnovy jej členstva do evidentne horšieho postavenia ako právnické osoby – spoločníci v. o. s. a s. r. o. v rovnakej situácii (bod 3 testu), pričom na takéto rozdielne zaobchádzanie nemožno nájsť rozumné ospravedlnenie (bod 4 testu). Možno teda konštatovať, že pri intenzívnejšom teste rovnosti (rational basis test), berúc do úvahy širokú diskreciu zákonodarcu, je doslovný výklad platnej právnej úpravy v rozpore s princípom rovnosti.

Ústava používa v čl. 20 ods. 1 v súvislosti s ľudskoprávnu ochranou majetku pojem „vlastniť“. Slovesom „vlastniť“ ústava vyjadruje právny vzťah k majetku („vlastniť majetok“), ktorý je predmetom ústavnoprávnej ochrany. Sloveso „vlastniť“ nemá vyjadrovať, že popri veciach sú predmetom vlastníckeho práva aj práva a majetkové hodnoty (porov. § 118 Občianskeho zákonníka), a tým deformovať zmysluplnú civilistickú terminológiu. Zároveň však uvedené, samozrejme, neznamená, že by predmetom ústavnej ochrany boli len veci (ktoré sú jediné predmetom vlastníckeho práva). Spojenie „vlastniť majetok“ tak významovo možno stotožniť so slovným spojením „mať majetok“, pričom predmetom ochrany pred verejnou mocou podľa čl. 20 ústavy je majetok zahŕňajúci veci, majetkové práva a iné majetkové hodnoty. Členský podiel v družstve možno podľa komercionalistiky považovať za inú majetkovú hodnotu (v tejto perspektíve je nutné vnímať aj nález sp. zn. PL. ÚS 38/95; k členskému podielu porov. tiež: Eliáš, K.: pozri str. 14 cit. dielo, s. 116; Ovey, C., White, R. C. A.: Jacobs & White, the European Convention on Human Rights. 4th

edition. Oxford 2005, s. 350). Nález z uvedených dôvodov používa vo vzťahu k členskému podielu ako komponentu majetku pojem právo na pokojné užívanie majetku.

Navrhovateľ ďalej argumentuje, že neobnovenie členského podielu v družstve je v nesúlade s právom na pokojné užívanie majetku. V rozhodnutí Bramelid (BRAMELID and MALMSTRÖM v. SWEDEN, 8588/79; 8589/79, 10. december 1982, s. 81) Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že právo na pokojné užívanie majetku sa vzťahuje aj na akcie obchodných spoločností. Ako sa uvádza v rozhodnutí, akcia je komplexným (zložitým) inštitútom. Potvrďuje, že jej držiteľ má podiel na spoločnosti spolu so súvisiacimi právami, osobitne hlasovacím právom. Akcia taktiež znamená nepriamy nárok na majetok spoločnosti. To znamená, že akcie majú ekonomickú hodnotu, a preto akcie s takýmito vlastnosťami sú pod ochranou čl. 1 dodatkového protokolu (porov. tiež nález PL. ÚS 38/95). Podľa ústavného súdu aj členský podiel v družstve nesie v sebe rôzne zložky vrátane výraznej ekonomickej hodnoty. Z hľadiska existencie vkladovej povinnosti, a teda členského, resp. vyrovnacieho podielu vykazuje družstvo podobnosti s kapitálovými spoločnosťami (Eliáš, K.: pozri str. 14 cit. dielo, s. 254). Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že členský podiel v družstve spadá pod ochranu čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

Ústavné právo na nezasahovanie do majetku je právom obmedziteľným (podmieneným) v limitoch proporcionality. V predmetnej veci je síce v záujme uspokojenia veriteľov v konkurznom konaní, aby právnická osoba stratila členstvo v družstve po vyhlásení konkurzu, ale neexistuje žiaden ústavne akceptovateľný dôvod, aby po súdnom rozhodnutí o nezákonnom vyhlásení konkurzu ostala takáto právnická osoba mimo družstva. Nemožno tu argumentovať tým, že takýto člen dostane vyrovnací podiel, teda že majetok ostane zachovaný, len zmení svoju podobu. V právnom štáte nemožno akceptovať, aby v dôsledku nedostatočnej právnej úpravy a nezákonného súdneho rozhodnutia musel majiteľ strpieť čo i len zmenu presnej podoby majetku. Nemožno preto akceptovať názor národnej rady o rovnocennosti členského a vyrovnacieho podielu z hľadiska zásahu do práva na pokojné užívanie majetku. Z uvedeného vyplýva, že pri doslovnom výklade je absencia neobnovenia členstva taktiež v rozpore s ústavným právom na právo na pokojné užívanie majetku.

Neobnovenie členstva dotknutej právnickej osoby nie je priaznivo naklonené ani voči právu na združovanie, obzvlášť v kontexte účelu družstva, ktorým je aj solidarita a vzájomná pomoc. Narušením členstva v družstve sa naruša integrita samotného družstva. Podobne by mohlo byť zasiahnuté do práva podnikat', ak by dotknutá právnická osoba bola podnikateľom. Napokon možno hodnotiť právnu úpravu ako rozpornú so zásadou právneho štátu, podľa ktorej pochybenia štátu nemôžu byť na úkor nositeľov ľudských práv a slobôd. Ak národná rada oponuje nenáhodným rozhodnutím konkurzného súdu, tak tento argument by bolo možné uplatniť vo vzťahu k zákonnému, ale nie voči nezákonnému rozhodnutiu prvostupňového konkurzného súdu.

Ústavný súd konštatuje, že doslovný výklad napadnutej právnej normy je v rozpore s označenými článkami ústavy a dodatkového protokolu. Povinnosťou ústavného súdu pri abstraktnej kontrole je však zohľadniť rôzne možnosti interpretácie, ak to napadnuté ustanovenie umožňuje.

Samozrejmovou súčasťou metodologického inštrumentária ústavného súdництва je pri abstraktnej kontrole ústavnosti metóda ústavne konformného výkladu zákona (porov. Holländer, P.: Ústavněprávní argumentace. Praha: Linde nakladatelství, s. r. o. 2003. s. 35 a s. 76). Všeobecný princíp, ktorý prikazuje vykladať právne predpisy v súlade s ústavou, nadobúda pri abstraktnej (prípadne konkrétnej – čl. 144 ods. 2 ústavy) kontrole ústavnosti špecifický význam. Tento špecifický význam vyplýva zo skutočnosti, že aj keď pri abstraktnej kontrole navrhovatelia požadujú zrušenie textu právneho predpisu, ústavný súd posudzuje súladnosť právnej normy, pričom na základe rôznych interpretácií môžu z rovnakého textu vyplývať rôzne právne normy. Ak napadnutý predpis umožňuje viac výkladov, pričom jeden je súladný s ústavou, tak ústavný súd v zásade uprednostňuje nezrušenie tohto predpisu. Ústavný súd teda nezrušuje predpis pod podmienkou, že bude vykladaný v súlade s ústavou (concept of constitutionality dependent on specified interpretation, double construction rule), a zároveň zo skutočnosti, že ide o meritórne rozhodnutie – nález prijatý požadovanou väčšinou (§ 4 ods. 3 prvá veta zákona o ústavnom súde), vyplýva všeobecná záväznosť vykonaného výkladu zákona. Z opačného uhla pohľadu ide o zrušenie tej interpretácie právneho predpisu, a teda takej právnej normy, ktorá nie je ústavne súladná (porov. Zeidler, W.: The Federal Constitutional Court of the Federal Republic of Germany: Decisions on the constitutionality of legal norms, 62 Notre Dame Law Review 504, 1987. s. 507). Napokon uvedená metóda vychádza nielen zo špecifik písaného práva a abstraktnej kontroly, ale aj z rešpektu k del'be moci voči parlamentu. V doterajšej rozhodovacej činnosti uplatnil ústavný súd túto podobu ústavne konformného výkladu v troch nálezoch, a to sp. zn. PL. ÚS 15/98, PL. ÚS 22/06 a sp. zn. PL. ÚS 21/08. V náleze sp. zn. PL. ÚS 15/98 ústavný súd konštatoval, že „keď právnu normu možno vysvetľovať dvoma spôsobmi, pričom jeden výklad je v súlade s ústavou a medzinárodnými dohovormi podľa čl. 11 ústavy a druhý výklad je s nimi v nesúlade, nejestvuje ústavný dôvod na zrušenie takej právnej normy. Všetky štátne orgány majú vtedy ústavou určenú povinnosť uplatňovať právnu normu v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4)“. Ústavný súd nevyhovel návrhu na zrušenie ustanovenia, ktoré podľa navrhovateľa mohlo byť vykladané ako zákaz volebnej kampane v tlači, pričom podal záväzný výklad, že tam použitý pojem „uverejňovanie“ sa v danom kontexte vzťahuje na rozhlasové a televízne vysielanie, a nie na tlač (porov. Zbierka nálezo a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 1999, s. 55 – posledný odsek). Podobne ústavný súd vykonal nálehom sp. zn. PL. ÚS 22/06 ústavne konformný výklad § 34 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a nálehom sp. zn. PL. ÚS 21/08 ústavne konformný výklad § 22 ods. 1 písm. c) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre.

Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd musel zistiť, či napadnutý právny predpis unesie ústavne konformný výklad.

Otázku právneho osudu členstva právnickej osoby v družstve po zastavení konkurzu odvolacím súdom je možné zodpovedať za pomoci výkladu účinkov zrušenia konkurzu a taktiež analógie legis. Podľa § 103 ods. 1 ZKR sa konkurz zrušuje tiež uznesením, ktorým odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa o vyhlásení konkurzu tak, že zastavil konkurzné konanie. Možno argumentovať, že uvedené zrušenie vyhlásenia konkurzu na základe rozhodnutia odvolacieho súdu má vo všeobecnosti úpadcu postaviť (spätne) do takej pozície, akoby konkurz nikdy vyhlásený nebol. Na rozdiel od zrušenia konkurzu po splnení konečného rozvrhu

výt'ážku alebo v dôsledku nedostatku majetku dlžníka v prípade zrušenia konkurzu zákon neuvádza, že by platnosť a účinnosť právnych úkonov mala ostať nedotknutá (§ 102 ods. 4 posledná veta ZKR oproti § 103 ods. 1 ZKR). ZKR, ako už bolo uvedené, tak vlastne vytvára dve skupiny pri zrušení konkurzu. V prípade, ak bol konkurz zrušený po splnení konečného rozvrhu výt'ážku alebo v dôsledku nedostatku majetku dlžníka, predpokladá sa, že konkurz prebehol a zákon upravuje iba následky jeho skončenia, pričom platnosť a účinnosť právnych úkonov uskutočnených počas konkurzu ostáva nedotknutá. V prípade, ak bol konkurz zrušený z dôvodu odvolacieho (opravného) konania, sa žiada postaviť dlžníka do postavenia, akoby konkurz nikdy vyhlásený nebol. Ustanovuje sa, že vybrané právne úkony a následky explicitne uvedené v § 103 ods. 1 ZKR nastali, hoci bol konkurz zrušený a ich účinky so zrušením konkurzu pominuli. Čo sa týka ostatných následkov vyhlásenia konkurzu, bude potrebné, aby sa tieto – v protiklade so zrušením konkurzu po splnení konečného rozvrhu výt'ážku alebo v dôsledku nedostatku majetku dlžníka – považovali za také, akoby nenastali.

Ani obchodná spoločnosť sa podľa § 68 ods. 3 písm. d) Obch. zák. nezrušuje, teda ďalej právne plnohodnotne existuje, keď bol konkurz zrušený zastavením odvolacím súdom. Nie je dôvod, aby rovnaká právna zásada neovládala aj otázku členstva právnickej osoby v družstve. Podľa § 260 Obchodného zákonníka ak sa v tejto hlave (hlava II, druhá časť zákona – Družstvo) neustanovuje inak, použijú sa na družstvo primerane ustanovenia prvej hlavy prvého dielu tejto časti zákona (Všeobecné ustanovenia k obchodným spoločnostiam). Z hľadiska otázky obnovy členstva právnickej osoby v družstve možno považovať právnu normu v § 260 Obchodného zákonníka za konektor tak voči zásade zakotvenej v § 68 ods. 3 písm. d) Obch. zák., a teda aj voči explicitným ustanoveniam o obnove účasti v § 88 a § 148 Obchodného zákonníka.

Ako už bolo pri teste rovnosti uvedené, niet žiadneho dôvodu, ktorý by ospravedlňoval neobnovenie členstva právnickej osoby v družstve vo vzťahu k obnoveniu účasti spoločníkov v. o. s. a s. r. o. Z toho vyplýva možnosť použitia analógie legis na základe § 1 ods. 2 druhej vety v spojení s § 853 Občianskeho zákonníka. Aj keď je družstvo tvorené otvoreným počtom členov, čo ho odlišuje od v. o. s. a s. r. o., na druhej strane solidárny prvok tvoriaci podstatu družstva umocňuje nutnosť právnej ochrany členstva. Zvláštnosťou tu aplikovanej analógie je skutočnosť, že sa ňou nerieši čisto horizontálny vzťah medzi súkromnými osobami, ale napráva sa nezákonný mocenský zásah prvostupňového konkurzného súdu. Táto skutočnosť do istej miery posúva vec z prostredia inak klasického súkromného práva.

Na základe uvedenej argumentácie možno konštatovať, že z právneho poriadku je odvoditeľná právna norma, podľa ktorej ak bol konkurz na majetok právnickej osoby – člena družstva, ktorej členstvo v družstve zaniklo vyhlásením konkurzu, právoplatným rozhodnutím súdu zrušený z iných dôvodov ako po splnení rozvrhového uznesenia alebo pre nedostatok majetku, členstvo takejto právnickej osoby sa obnovuje.

Vychádzajúc z metódy ústavne konformného výkladu, podľa ktorej ak napadnutý predpis umožňuje viac výkladov, pričom jeden je súladný s ústavou, tak ústavný súd v zásade uprednostňuje nezrušenie tohto predpisu, uvedený výklad považuje za ústavne konformný, a tým vylučujúci potrebu zrušenia napadnutého

ustanovenia, ktoré ak je doslovne vykladané, nie je v súlade s ústavou. Okrem toho by zrušenie napadnutého ustanovenia znamenalo zníženie ochrany veriteľov. Zrušenie súvisiaceho ustanovenia kvôli protiústavnosti legislatívneho opomenutia je právnym nástrojom aplikovateľným len voči extrémnej nesúladnosti s ústavou, čo nie je prípad predmetnej veci.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd konštatuje, že návrh na vyslovenie nesúladu časti ustanovenia § 232 ods. 4 prvej vety slovného spojenia „alebo vyhlásením konkurzu“ Obch. zák. nie je dôvodný.

Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že podstatne optimálnejším riešením predmetného legislatívneho opomenutia z hľadiska princípu právnej istoty by bola explicitná úprava na základe novely Obchodného zákonníka.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.